

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2016

JOHDANTO

Vireilletulo

Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2016 (K 7/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- toimitusjohtaja Lauri Kivinen, Yleisradio
- puheenjohtaja Kimmo Kivelä, Yleisradion hallintoneuvosto

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallintoneuvoston kertomuksesta käy ilmi, että suomalaiset arvioivat Yleisradio Oy:n onnistuneen hyvin julkisen palvelun tehtävässään. Yleisradio Oy tavoittikin päivittäin 70 % ja viikoittain 93 % suomalaisista. Yleisradio Oy:n sisällöt ja palvelut ovat kansalaisten mielestä monipuolisia radiossa, televisiossa ja verkossa sekä sisältökokonaisuuksien että eri erityisryhmille suunnattujen palvelujen osalta. Yleisradio Oy on myös kertomuksen mukaan kehittänyt palvelujaan ja ohjelmatarjontaansa verkkopalvelussaan Areenassa, mikä parantaa palvelujen saatavuutta uusilla päätelaitteilla.

Yleisradion riippumattomuus, puolueettomuus ja luotettavuus

Liikenne- ja viestintävaliokunta on aikaisemmin käsitellessään Yleisradion hallintoneuvoston kertomusta yhtiön toiminnasta ja Yleisradio Oy:tä koskevaa lainsäädäntöä kiinnittänyt huomiota Yleisradio Oy:n riippumattomuuteen ja keskeiseen rooliin demokratian ja sanavapauden osalta.¹ Valiokunta toistaa mietinnössään LiVM 11/2017 vp — HE 13/2017 vp lausumansa ja kiinnittää uudelleen vakavaa huomiota muuttuneeseen kansainväliseen ja kansalliseen mediapoliittiseen tilanteeseen. Hallintoneuvoston kertomuksessa on lyhyesti selostettu, miten Yleisradio Oy:n riip-

¹ LiVM 5/2015 vp — K 8/2015 vp, LiVM 19/2016 vp — K 7/2016 vp, LiVM 11/2017 vp — HE 13 /2017 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2017 vp

pumattomuus kyseenalaistettiin pääministerin sidonnaisuuksia koskeneen uutisoinnin ja sitä seuranneen julkisen keskustelun seurauksena. On hyvä, että Yleisradio Oy on ryhtynyt asianmukaisiin toimiin asian johdosta, mutta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että olisi ollut syytä selostaa tarkemmin sekä toimenpiteitä että sitä, miten ne turvaavat Yleisradio Oy:n riippumattomuuden. Toimenpiteiden tarkempi selostaminen olisi osaltaan ollut omiaan selventämään paremmin Yleisradio Oy:n riippumattomuuden turvaamisen ja siten lisäämään luottamusta Yleisradio Oy:n toimintaa kohtaan.

Valiokunta nostaa myös esille kysymyksen Yleisradio Oy:n puolueettomuudesta osana Yleisradio Oy:n riippumattomuutta. Riippumattomuus turvataan, kun Yleisradio Oy:n ohjelmatoiminnan sisältö ja journalistinen päätöksenteko ovat riippumattomia ulkopuolisesta ohjauksesta. Näin riippumattomuutta voidaan arvioida yksittäisten päätösten ja toimituksellisten toimenpiteiden kautta. Puolueettomuus taas vaatii pidemmän ajan arviointia, eikä se ole arvioitavissa yksittäisten tapausten tai yksittäisten toimenpiteiden kautta, ellei ole kyse suoranaisesti epäobjektiivisesta tai tiedostetusti asioita vääristelevästä toimituksellisesta toimenpiteestä. Pidemmällä aikavälillä on arvioitavissa, että kriittinen tarkastelu kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin yhteiskunnan toimijoihin samoin ehdoin. Näin riippumattoman puolueettoman median tehtävänä on haastaa kaikkia toimijoita pidemmällä aikavälillä tasapuolisesti ja ulkopuolisesta ohjauksesta riippumatta.

Yleisradio Oy voi saavuttaa luotettavuutta vain, kun se voi toimia riippumattomasti ja sen toiminta on puolueetonta. Molemmat tehtävät edellyttävät, että toimituksellisia ratkaisuja tehdään näiden periaatteiden pohjalta. Näin yksittäisten toimittajien henkilökohtaisten näkemysten näkyminen toiminnassa ei ole lähtökohtana, vaan yhteiskunnallisesti puolueettomien ja riippumattomien linjausten tulee johtaa toimitusten työtä. Yksittäisten toimittajien tulee työssään noudattaa toimituksellisia linjauksia, joista vastaa päätoimittaja. Sananvapauttaan he voivat käyttää kansalaisina vapaasti, mutta toimituksellisessa työssä heidän toimintaansa ohjaavat toimituksen linjaukset. Hallintoneuvoston kertomuksesta vuodelta 2016 käy ilmi, että Yleisradio Oy:tä pidetään yhteiskunnallisesti tärkeänä, mutta kertomuksessa ei ole arviota tai tutkimusta yleisön luottamuksesta Yleisradio Oy:öön. Sitä vastoin luotettavuutta on arvioitu vuoden 2015 kertomuksessa. Valiokunta pitää puutteena, että luottamusta ei ole arvioitu.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa kertomuksessa raportoidaan myös Yleisradio Oy:n riippumattomuutta, puolueettomuutta ja luotettavuutta.

Yleisradion erityisasema

Mediakentässä Yleisradio Oy on erityisasemassa yleispalveluvelvoitteen vuoksi; sen rahoitus on turvattu verolla, ja sille on asetettu velvollisuus yhteiskunnallisesti tärkeän viestinnän osalta ja muiden tärkeiden tehtävien suorittamiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että Yleisradio Oy voi edelleen jatkaa laajaa julkisen palvelun tehtävää. Suuren yhteiskunnallisen rahoituksen vuoksi on merkittävää, että Taloustutkimuksen suorittaman tutkimuksen mukaan 68 % katsoo yhtiön avoimuuden olevan joko erittäin hyvä tai hyvä. Toisaalta talouden läpinäkyvyyttä vain 47 % pitää erittäin hyvänä tai hyvänä. Viestinnän osalta Yleisradio Oy kehittää kertomuksen mukaan toimintaansa tehokkaasti muuttuvassa mediaympäristössä.

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2017 vp

Yleisradio Oy vastaa eri erityisryhmille osoitetun monipuolisen yleispalveluvelvoitteen ehdot täyttävien ohjelmasisältöjen lisäksi myös yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvästä varautumisesta ja viranomaistiedottamisesta. Valiokunta pitää hyvänä, että kertomuksen mukaan myös tähän toimintaan panostetaan aktiivisesti.

Aluetoimitukset

Valiokunta on aikaisemmin kiinnittänyt huomiota aluetoimitusten tärkeään rooliin ja toistaa aikaisemmin asiassa lausumansa.²

Muuta

Valiokunta on aikaisemmin mietinnössään LiVM 5/2015 vp — K 8/2015 vp kiinnittänyt huomiota siihen, että kertomus tulee antaa nopeammalla aikataululla eduskunnalle.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 7/2017 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallintoneuvosto seuraa ja edistää Yleisradio Oy:n riippumattomuutta, puolueettomuutta ja luotettavuutta jatkossakin.

Helsingissä 8.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk

² LiVM 11/2017 vp — HE 13/2017 vp, LiVM 19/2016 vp — K 7/2016 vp, LiVm 5/2015 vp — K 8/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2017 vp

jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker